

ICOM Nederland

Jaarverslag 2018 (zie tevens jaarrekening 2018)

Inleiding

In de ledenvergadering van 18 mei 2015 is de visie en positionering van ICOM Nederland vastgesteld. Volgens de statuten is ICOM Nederland “gericht op de samenwerking tussen de leden van de vereniging (zowel instellingen als personen)”. De vereniging is bij uitstek het platform vanwaar leden zich verbinden met musea en collega’s in het buitenland. Onze kerntaak is het motiveren van de leden tot het deelnemen aan internationale activiteiten en het ontwikkelen van een internationale blik.

In de lijn van deze visie en positionering (te vinden op de website onder de ALV 2015) is sindsdien ingezet op een zestal aandachtspunten. Deze punten zijn na twee jaar geëvalueerd, in de algemene ledenvergadering besproken en hieruit is een bijgestelde koers voor de periode 2018-2020 ingezet.

1. Innovatie

De toegenomen organisatorische belasting voor het (vrijwilligers)bestuur leidt tot een professionalisering. De ledenadministratie is al geruime tijd geautomatiseerd en ondergebracht bij het bedrijf DBF. De communicatie met de leden is sinds 2016 uitbesteed aan een freelance administrateur voor gemiddeld acht uur per week. Einde 2018 is de financiële boekhouding ondergebracht bij een boekhoudkantoor. Het bestuur richt zich nu meer op bestuurlijke taken.

Het streven om de leden te stimuleren meer internationaal te denken en te werken, werd met de traditionele activiteiten zoals scriptieprijs, conferenties en reisbeurzen onvoldoende behaald. Er is reeds geruime tijd een onderbesteding van het activiteitenbudget. Het bestuur beseft dat het overgrote deel van de leden de lidmaatschapspas als internationale ‘Museumkaart’ benut en onvoldoende ambitie toont om meer diepgaande kennis en relaties over de grens op te doen.

Na een traject van studie en evaluatie is gekozen voor:

- a. Verscherpen van de focus van de vereniging: geen overlap met andere museale organisaties;
- b. Verminderen / afschaffen van ledenactiviteiten die geen rendement leveren;
- c. Realiseren van een belangrijke presentatie bij de *General Conferences* van ICOM om Nederlandse leden te stimuleren tot deelname aan de *Conference*;
- d. Organiseren van een modern individueel VIP ledenprogramma om de internationale interactie van ICOM leden te bevorderen, met de titel *ICOM Family*.

Het bestuur wil hiermee ICOM Nederland tot een slagvaardig, efficiënt en effectief *National Committee* binnen ICOM International verband maken.

2. ICOM ledenpas en ledenwerving.

Veel musea geven uit vrije wil en zonder vergoeding te ontvangen vrij toegang tot ICOM leden. De basis van deze bereidwilligheid is een gevoel van collegialiteit. Wij verwachten van de ICOM NL-leden dat ook hun musea op deze basis voor ICOM collega’s vrij toegankelijk zijn. Van de 7.000 Nederlandse museumprofessionals waren begin 2014 2.641 ICOM-lid. In vier jaar tijd zijn wij uitgegroeid tot 4.618 leden. Een nauwe relatie met de Reinwardt Academie heeft geresulteerd in een sterke groei van het aantal student leden.

Binnen *ICOM International* behoren wij tot de grootste nationale comités: Frankrijk heeft circa 4.000 leden en Duitsland is de grootste met ruim 5.000. De in 2017 gestelde doelstelling van een lidmaatschap van tenminste 5.000 museumcollega's lijkt behaald te worden in 2020.

Lidmaatschap	2017	2018
Regulier	2.319	2.698
Senior	589	604
Student	766	1.239
Instelling 1	5	13
Instelling 2	12	9
Instelling 3	5	10
Instelling 4	24	30
Instelling 5	5	6
Instelling 6	8	9
Totaal	3.733	4.618

Een groei van 23% in één jaar is bijzonder te noemen.

Een volgend aandachtspunt is de screening van leden. Wordt er na het eerste jaar nog terecht gebruik gemaakt van de studentenkorting? Voldoet een lid na het eerste jaar nog steeds aan de lidmaatschapsvereisten? De nieuwe ledenadministratie IRIS te Parijs zet aan tot periodieke screening. Screening vraagt evenwel arbeidsuren en daarmee al snel financiële inzet. In 2019 zal het bestuur dit thema verder uitdiepen.

3. International Committees / reissubsidies

ICOM International is een matrixorganisatie. Van elk ICOM lid wordt verwacht dat hij/zij deelneemt aan tenminste één thematisch *International Committee* (IC) om kennis te verdiepen en bij te dragen aan kennisdeling. Jaarlijks heeft ICOM Nederland een budget beschikbaar gesteld voor reissubsidies, om ICOM-NL leden te ondersteunen in de deelnamekosten aan IC-activiteiten, hetzij als bestuurslid, hetzij bij het geven van een presentatie. Gemiddeld leidde dit tot magere resultaten, met slechts een enkeling die een beurs aanvraag. In 2018 is daarom het beursmaximum verhoogd van € 500 naar € 1.000. Helaas wordt er nog steeds weinig beroep gedaan op deze subsidieregeling, mede omdat de relatie van de leden met de ICs zwak is. Vijf verslagen van reizen werden geplaatst op onze website.

De nog vaak gebrekkige communicatie en bestuurlijk functioneren van diverse ICs is door ICOM Nederland in Parijs herhaaldelijk ter sprake gebracht. De alternatieve dimensie van *ICOM Family* moet het tekortschieten van de ICs enigszins compenseren.

4. General Conference Kyoto 2019

In 2019 vindt het driejaarlijkse internationale museumcongres plaats, dit keer met het thema "*Museums as Cultural Hubs: The Future of Tradition*". De IC's brengen een gevarieerd programma. ICOM Nederland zal zich daar – evenals in 2016 in Milaan - presenteren middels samenwerking met het IC DEMHIST, NC Japan, AO EXARC en Japanmuseum SieboldHuis te Leiden. De voorzitter, een werkgroep van drie bestuursleden en als projectcoördinator de directeur van EXARC startte in 2018 de samenwerking met de projectpartners en de gastsprekers. Dankzij een goede samenwerking met ICOM Parijs en het congresbureau in Kyoto kregen wij een prominente plaats in het programma.

5. Membership programme ICOM Family

In de lijn van de innovatie binnen ICOM Nederland is in 2018 het project ICOM Family opgestart. Het “*ICOM family feeling*” zoals dat door ICOM International wordt uitgedragen gaan wij in de komende jaren stimuleren. Een ICOM NL lid is dan niet slechts een passieve consument van een internationale museumpas, maar een professional die persoonlijk betrokken is bij zijn buitenlandse collega’s. Wij ontwikkelen daarom een *membership programme* waarin ICOM leden elkaar internationaal een VIP-behandeling geven.

Het bedrijf Insiders te 's-Hertogenbosch startte in 2018 de ontwikkeling van de website www.icomfamily.com. ICOM-leden – te beginnen binnen Nederland – kunnen zich via een profiel presenteren als *local*, als gastgever in de eigen regio. Men toont zich bereid om een buitenlandse collega persoonlijk te ontvangen en in eigen museum ofwel omgeving behulpzaam te zijn. De basis van deze formule is wederkerigheid: een buitenlandse collega dient eerst een eigen profiel op de website te plaatsen om zichzelf als *family member* kenbaar te maken. Een sneeuwbal effect moet dit familie-effect vergroten. De website wordt in 2019 gepresenteerd en op de *General Conference* in Kyoto gepromoot.

6. Samenwerking binnen Nederland

ICOM Nederland houdt een scherpe focus op de eigen niche in het Nederlandse museumbestel. Wij richten ons op de doelstelling van ICOM International en de daaraan verbonden organisatiestructuur van ICOM. Wij vermijden een overlap met andersoortige museumorganisaties zoals de Museumvereniging, museummedia, congresorganisaties en fondsen. Wel blijven wij geïnteresseerd in samenwerkingsprojecten wanneer dit voor beide partijen opportuun is.

7. Interne organisatie

De statuten van ICOM Nederland uit 2005 zijn in 2018 aangepast aan de herziene statuten van *ICOM International*. Ook enkele verouderde paragrafen zijn gemoderniseerd. In 2019 wordt een huishoudelijk reglement opgesteld.

De ledenadministratie was vanouds gedecentraliseerd per land. In 2018 is in Parijs een centrale administratie IRIS online gegaan. ICOM Nederland wil zijn administratietaken daarom grotendeels overdragen maar ondervindt nog belemmeringen door de ‘Parijse’ bureaucultuur die voor ons de efficiency zou verminderen en de organisatiekosten zouden verhogen. De secretaris heeft in 2018 voor werkoverleg het secretariaat in Parijs bezocht en ter vergelijking het secretariaat van ICOM Duitsland in Berlijn. ICOM Duitsland bleek echter eveneens een minder efficiënte bureaucultuur dan de Nederlandse te hebben, maar deze kan voortbestaan dankzij een overheidssubsidie.

De Nederlandse ledenadministratie door DBF kostte in 2018 gemiddeld € 6,26 per lid. Het bestuur wil in 2019 in relatie met IRIS een gestroomlijnde ledenadministratie realiseren.

De statutaire algemene ledenvergadering in het voorjaar vond plaats op 25 mei in NEMO te Amsterdam. Een najaarsbijeenkomst en een Kerstborrel vonden plaats in het Japanmuseum Sieboldthuis te Leiden. Voorzitter en secretaris vertegenwoordigden de vereniging in de jaarlijkse *Annual Meeting* en *Advisory Council* in Parijs.

In de ALV nam het bestuur afscheid van bestuurslid Renger de Bruin, die zich onder meer verdienstelijk heeft gemaakt met de presentatie van ICOM Nederland in de *General Conference* in Milaan.

Ultimo 2018 bestond het bestuur uit:

Functie	Naam	Achtergrond	Benoemingstermijnen
Voorzitter	Luc Eekhout	Kasteel Heeswijk	14.11.2014 / 2017 / 2020
Secretaris	Diederik von Bönninghausen	Erfgoed Advies & Aanpak	08.06.2015 / 2018 / 2021
Penningmeester	Ruud Moesbergen	NEMO	23.05.2016 / 2019 / 2022
Lid	Susan van 't Slot - Koolman	Reinwardt Academy	29.05.2013 / 2016 / 2019
Lid	Frédérique van Steekelenburg	Mariniersmuseum	14.11.2014 / 2017 / 2020
Lid	Anna Tiedink	Nationaal Museum voor Wereldculturen	12.10.2017 / 2020 / 2023
Lid	Herman Tibosch	Kröller-Müller Museum	26.05.2018 / 2021 / 2024

8. Financieel

Algemeen

ICOM Nederland is een zelfstandige vereniging, die van de ledencontributies een vastgesteld bedrag afdraagt aan ICOM International te Parijs. Van het restant bekostigt de vereniging de reguliere organisatiekosten en een aantal ledenactiviteiten.

In 2018 is € 406.731 aan contributies ontvangen, waarvan € 290.038 is afgedragen aan 'Parijs'. Van de resterende € 116.693 is vervolgens € 61.260 / 52% besteed aan organisatiekosten zoals de ledenadministratie en ledenservice voor de 4.618 Leden (gemiddeld € 13,27 per lid). Van het resterende budget van € 56.393 / 48% voor ledenactiviteiten is € 23.301 besteed, waarmee een bedrag van € 32.221 onbested bleef en als positief resultaat aan de reserve is toegevoegd.

De balans

De vereniging bezit geen vastgoed of kantoor, de activa beperken zich tot vorderingen en liquide middelen. De laatsten een bedrag van € 687.520 verdeeld over drie bankrekeningen: voor contributie-ontvangsten, voor verenigingskosten en een spaarrekening.

Tegenover de activa vormen de passiva een gelijk bedrag, samengesteld uit:

€ 219.081 eigen vermogen (opgebouwd uit positieve exploitatieresultaten van voorgaande jaren);
€ 468.439 crediteuren en andere kortlopende schulden.

De schulden bestaan uit:

€ 411.719 de vooruitbetaalde contributies voor 2019
€ 40.038 nog te betalen afdracht aan *ICOM International* over 2018
€ 9.609 vooruit ontvangen subsidie *Sustainable Dialogue*¹
€ 2.488 nog te betalen overige kosten
€ 1.250 nog te betalen accountantsrapport over 2018
€ 423 onterecht en terug te betalen bedragen
€ 44 nog te betalen bankkosten

¹ Uitwisselingsproject tussen Russische en Nederlandse musea in 2018-2019, opgestart vanuit ICOM International te Parijs. ICOM Nederland stelt zijn bankrekening tijdelijk administratief beschikbaar als derdenrekening vanwege het Franse sanctiebeleid t.o.v. Rusland.

De exploitatie van ICOM Nederland in 2018

De inkomsten bestonden uit de ledencontributies, waarvan een deel is afgedragen. Resterde een netto werkbudget voor de vereniging van € 116.693.

De kosten bedroegen in 2018 € 84.472:

2018	2017	
18.991	12.653	Bureau
18.991	12.653	administrateur freelance, meer uren n.a.v. de ledengroei
42.269	46.382	Organisatie
28.900	37.328	ledenadministratie bij DBF: strakkere kostenbewaking
4.153	3.542	website: onderhoud en vernieuwing
3.435	2.782	Bestuurskosten & overleg met ICOM Duitsland en ICOM International
2.695	434	ledenvergadering: in Amsterdam NEMO
1.250	1.513	financieel jaarverslag
737	-	drukwerk en huisstijl
130	-	overig
9	-	kantoorbenodigdheden
960	783	financieringslasten
23.301	2.290	Ledenactiviteiten
7.766	4.229	Reisbeurzen
9.899	-1.939	General Conference Milaan 2016: publicatie en distributie
807	-	General Conference Kyoto 2019: voorbereiding
4.829	-	Project Innovatie: nieuw beleid en opstart <i>ICOM Family</i>

Aldus werd een positief exploitatieresultaat van € 32.221 geboekt.

Tevens kon als 'buitengewoon resultaat' een bedrag van € 45.858 worden bijgeschreven als correctie op voorgaande jaren in de vorm van nabetalingen van leden en vergoedingen voor extra pasjes en zegels.

Met beide positieve resultaten kon in 2018 € 78.079 worden bijgeboekt bij het eigen vermogen. Dat groeide daarmee van € 141.002 naar € 219.081.

In 2019 zal het bestuur een voorstel formuleren om het eigen vermogen te beperken tot één jaaromzet à € 100.00 en het overige bedrag in te zetten in projecten om de kerntaak te realiseren: het motiveren van de leden tot het deelnemen aan internationale activiteiten en het ontwikkelen van een internationale blik.

Namens het bestuur,
Luc Eekhout
Voorzitter